Skolinspektionen

Beslut

Datum 2026-10-26
Dnr SI 2025:6049

Huvudman

BORÅS KOMMUN
grundskola@boras.se

Ärendet

Tillsyn av grundskolan Bodaskolan 7-9 i Borås kommun; nu fråga om uppföljning av beslut den 5 maj 2026

Beslut

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Borås kommun att senast **måndag den 25 januari 2027** ha vidtagit nedan angivna åtgärder avseende brister rörande att eleverna ska ges undervisning av behöriga lärare inom de samhällsorienterande ämnena. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas till Skolinspektionen.

Om Borås kommun inte följer detta föreläggande kan mer ingripande sanktioner komma att aktualiseras.

Beslutet om föreläggande gäller omedelbart enligt 26 kap. 10 § tredje stycket skollagen. Beslutet om föreläggande får enligt 28 kap. 2 och 18 §§ skollagen inte överklagas.

Borås kommun ska vidta följande åtgärder

Behöriga lärare inom de samhällsorienterande ämnena

1. Se till att eleverna ges undervisning av legitimerade och behöriga lärare inom de samhällsorienterande ämnena. Huvudmannen ska i samband med redovisningen av vidtagna åtgärder inkomma med underlag som visar vilka lärare inom de samhällsorienterande ämnena som undervisar vilka klasser och ämnen. Om det har tillkommit någon lärare inom de samhällsorienterande ämnena sedan Skolinspektionens senaste beslut, ska huvudmannen också inkomma med underlag som styrker den lärarens legitimation och behörighet alternativt, om någon av skollagens undantagsregler är tillämpliga, lärarens erfarenhet och utbildning. Om huvudmannen avser att för undervisningen, inom de samhällsorienterande ämnena, använda lärare utan legitimation och/eller rätt behörighet, ska huvudmannen i redovisningen ange vilken undantagsbestämmelse beslutet grundar sig på samt inkomma med en motivering kring varför bestämmelsen är tillämplig i de aktuella fallen. Huvudmannens redovisning ska även omfatta en redogörelse för vilka ansträngningar som har gjorts för att rekrytera legitimerad och behörig lärare i det ämne där det saknas sådan personal inom de

samhällsorienterande ämnena. Dokumentation av rekryteringsförsök som gjorts under perioden den 26 oktober 2026 till och med den 25 januari 2027 ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder. (2 kap. 13 och 18 §§ skollagen)

Redovisning av åtgärder

Redovisningen av de vidtagna åtgärderna skickas via e-post till dokument.goteborg@skolinspektionen.se, eller per post till Skolinspektionen, Box 2320, 403 15 Göteborg. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för ärendet (dnr SI 2025:6049) i de handlingar som sänds in.

Om ärendet

Skolinspektionen har under hösten 2025 genomfört en tillsyn av Bodaskolan 7–9 i Borås kommun. Tillsynen har omfattat bestämmelser gällande behöriga lärare, anställning av lärare, frånvaro, extra anpassningar, anmäla och utreda behov av särskilt stöd, förebyggande arbete för studiero, ordningsregler, hantering av mobiltelefoner och utredning av elevers ordningsstörande beteende.

Skolinspektionen har den 1 december 2025 beslutat att förelägga Borås kommun att senast den 31 mars 2026 vidta åtgärder för att avhjälpa brister rörande behöriga lärare, anställning av lärare, utredning av frånvaro samt anmäla och utreda särskilt stöd.

Borås kommun har den 31 mars 2026 inkommit med en redovisning av vidtagna åtgärder med anledning av föreläggandet. Vid uppföljningen av föreläggandet konstaterade Skolinspektionen att brist fortsatt förelåg gällande behöriga lärare. Skolinspektionen har den 5 maj 2026 på nytt beslutat att förelägga Borås kommun att senast den 8 september 2026 vidta åtgärder för att avhjälpa brister rörande behöriga lärare.

Borås kommun har den 8 september 2026 inkommit med en redovisning av vidtagna åtgärder med anledning av föreläggandet.

Skolinspektionen har den 6 oktober 2026 genomfört en digital intervju med rektorn. Skolinspektionen har i nu aktuellt ärende tagit ställning till om Borås kommun har följt föreläggandet samt om påtalad brist har avhjälpts.

Huvudmannen har getts tillfälle att yttra sig över allt material av betydelse för beslutet.

Motivering av beslutet

Skolinspektionen redogör först för de omständigheter som framkommit i tillsynsutredningen och som ligger till grund för myndighetens bedömning, därefter anges de bestämmelser som tillämpas och slutligen redovisar Skolinspektionen sin bedömning i det här fallet.

Huvudmannen ansvarar för att utbildningen genomförs i enlighet med bestämmelserna i skollagen, föreskrifter som har meddelats med stöd av skollagen och de bestämmelser för utbildningen som kan finnas i andra författningar (2 kap. 8 § skollagen). Vidare ska huvudmannen se till att nödvändiga åtgärder vidtas om det framkommer att det finns brister i verksamheten (4 kap. 7 § skollagen).

Föreläggande

Behöriga lärare inom de samhällsorienterade ämnena

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

I beslut den 5 maj 2026 förelades Borås kommun att se till att eleverna på skolenheten ges undervisning av legitimerade och behöriga lärare, samt redovisa vidtagna åtgärder. Av huvudmannens redovisning framgår att huvudmannen har omorganiserat personal i syfte att öka behörigheten och behörigheten har ökat i flera ämnen, exempelvis i svenska, svenska som andraspråk, engelska, matematik, teknik, bild och idrott och hälsa. I flera ämnen där behörigheten har minskat alternativt där behörigheten är oförändrad har huvudmannen haft ute annonser för att försöka rekrytera behöriga lärare i ämnena. Huvudmannen har exempelvis haft ute annonser, i flera omgångar, för lärare inom naturorienterande ämnen, matematik, slöjd och spanska. Därtill har rektorn uppmuntrat flera lärare att vidareutbilda sig för att läsa upp sin behörighet, vilket vissa befintliga lärare har börjat göra.

Enligt den skriftliga redovisningen samt utifrån kompletterande intervju med rektorn är behörigheten inom de samhällsorienterande ämnena oförändrad, då det fortsatt är 21 av 84 elevgrupper som ges undervisning av obehörig lärare inom de samhällsorienterande ämnena. Det är främst inom ämnena religionskunskap och geografi som undervisning ges av obehörig lärare, men även en elevgrupp i samhällskunskap.

Det är fyra lärare som undervisar i ämnen som de är obehöriga att undervisa i, inom de samhällsorienterande ämnena. Den läraren som anställdes senast, anställdes i augusti 2025 genom övertalighet i förvaltningen. Av inkomna redovisningar framkommer att de övriga tre lärarna, som undervisar i samhällsorienterande ämnen,

tillsvidareanställdes av den tidigare rektorn. Nuvarande rektor för Bodaskolan 7–9 tillträdde tjänsten i augusti 2024. Lärarna i fråga har undervisat i ämnen som de är obehöriga att undervisa i, åtminstone sedan starten av läsåret 2025/2026.

Av den skriftliga redovisningen framkommer att tjänstefördelningen utgår från det samlade behovet på skolan och schematekniskt har det visat sig svårt att fördela undervisningen inom de samhällsorienterande ämnena för högre behörighet än den som nu ligger. Rektorn har under den kompletterande intervjun förtydligat att det, sedan Skolinspektionens senaste beslut, inte har gjorts någon organisatorisk förändring vad gäller lärarna inom de samhällsorienterande ämnena. Som skäl till detta har rektorn uppgett att lärarna som har behörighet i de fyra olika samhällsorienterande ämnena inte räcker till för att samtliga klasser ska ges undervisning av behöriga lärare.

Av den skriftliga redovisningen och i intervju med rektorn framgår att det på skolenheten finns en utmaning i att organisera undervisningen i förhållande till personalens behörighet då viss personal har tillsvidareanställts för undervisning i ämnen de saknar behörighet i, av föregående rektor eller genom övertalighet inom förvaltningen. Av den skriftliga redovisningen och av intervjun med rektorn framkommer även att arbetsmiljön och arbetsbelastningen behöver vara rimlig för lärarna, i förhållande till hur många elevgrupper de kan undervisa. Det är vidare viktigt för rektorn och huvudmannen att behålla personal med bred behörighet inom de samhällsorienterande ämnena. I intervju med rektorn uppger Skolinspektionen att, det enligt den skriftliga redovisningen, finns en lärare inom organisationen som är behörig att undervisa i geografi. Rektorn uppger i intervjun att läraren i fråga inte kan undervisa i geografi eftersom det skulle påverka behörigheten i idrott och hälsa negativt.

Av den skriftliga redovisningen framgår att rektorn organiserar för att kvalitetssäkra undervisningen genom samverkan mellan behörig och obehörig lärare, i de klasser där undervisning ges av obehörig lärare inom de samhällsorienterande ämnena. Av den skriftliga redovisningen och i intervju med rektorn framkommer även att rektorn har uppmanat och påtalat vikten av att befintliga lärare ska utöka sina behörigheter. I intervju med rektorn förtydligas att det för närvarande är en lärare som vidareutbildar sig inom de samhällsorienterande ämnena. Läraren blir som tidigast klar med sina studier i januari 2027 och hen blir då behörig i geografi. Det finns en annan lärare som har ansökt om att utöka sin behörighet inom religion, men läraren kom inte in på utbildningen. Läraren ska ansöka på nytt framöver. Det framkommer även av redovisningen och i intervju med rektorn att två lärare inom de samhällsorienterande ämnena har gått ned i tjänstgöringsgrad. En lärare arbetar 90 och den andra läraren arbetar 80 procent.

I intervju med rektorn framgår att huvudmannen inte har haft ute någon annons för lärare inom något samhällsorienterat ämne. Det framkommer vidare att huvudmannen senast hade ute annons för lärare inom samhällsorienterande ämnen, vid två tillfällen våren 2025, inför läsåret 2025/2026. En av annonserna avsåg lärare inom samhällsorienterande ämnen, varpå en lärare med behörighet i historia tillsattes på skolenheten genom övertalighet i förvaltningen. Den andra annonsen avsåg lärare med behörighet i något samhällsorienterat ämne i kombination med svenska som andra språk. Någon lärare med behörighet inom något samhällsorienterat ämne anställdes inte vid detta tillfälle.

Rektorn uppger att skolenheten rent ekonomiskt inte kan anställa fler lärare inom de samhällsorienterande ämnena. Skolenheten har många lärare som undervisar inom de samhällsorienterande ämnena och rektorn uppger att hen inte kan gå utanför skolenhetens budget. Rektorn har inte tagit upp frågan kring annonsering inom de samhällsorienterande ämnena med huvudmannen, då hen redan vet att hen inte kan överanställa lärare.

Rektorn motiverar tillämpningen av undantagsregeln 2 kap. 18 § skollagen för de fyra obehöriga lärarna som används inom de samhällsorienterande ämnena genom att lärarna är legitimerade och har behörighet inom åtminstone ett samhällsorienterat ämne, samt pedagogisk utbildning och att en av lärarna har pågående studier. Enligt rektorn har det inte fattats några skriftliga beslut om att undantagsregeln enligt 2 kap. 18 § skollagen är tillämplig för de obehöriga lärarna som används inom de samhällsorienterande ämnena, eftersom det inte finns någon sådan rutin inom förvaltningen.

Rättslig reglering

Enligt skollagen får endast den som har legitimation som lärare eller förskollärare och är behörig för viss undervisning bedriva undervisningen. (2 kap. 13 § skollagen)

En legitimerad lärare eller förskollärare har ansvar för den undervisning som han eller hon bedriver. (2 kap. 15 § skollagen)

Lärare som inte uppfyller kraven i 13 § får trots det bedriva

1. annan undervisning på ett visst främmande språk än språkundervisning om de har a. en utländsk lärarutbildning som motsvarar en svensk lärarexamen, och b. kompetens att undervisa på det främmande språket,

2. undervisning i fristående skolor med viss särskild pedagogisk inriktning. (2 kap. 17 § skollagen)

Om det inte finns någon att tillgå inom huvudmannens organisation som uppfyller kraven enligt 13 § eller om det finns något annat särskilt skäl med

hänsyn till eleverna eller barnen, får en annan lärare eller förskollärare bedriva undervisningen.

En sådan lärare eller förskollärare ska

1. vara lämplig att bedriva undervisningen, och

2. i så stor utsträckning som möjligt ha en utbildning som motsvarar den utbildning som är behörighetsgivande.

En person som avses i första stycket får bedriva undervisning under högst ett år i sänder. Detta gäller dock inte om undervisning avser modersmål. (2 kap. 18 § skollagen)

Av förarbeten till skollagen framgår att rektorn har ansvar för att planera verksamheten på ett sådant sätt att lärare används för sådan undervisning som läraren har utbildning för. Det betonas också att läraren är den enskilt viktigaste faktorn för elevernas resultat.

Studier visar att lärares ämneskompetens och didaktiska kompetens är avgörande för att eleverna ska nå goda resultat (prop. 2009/10:165 s. 261–262).

Av förarbeten till skollagen framgår också, för att en undantagssituation ska anses föreligga ska det som huvudprincip antingen saknas lärare respektive förskollärare som har en utbildning avsedd för den undervisning de ska bedriva eller finnas särskilt skäl med hänsyn till eleverna eller barnen. En förutsättning för att kunna tillämpa undantagsregeln med hänsyn till eleverna eller barnen är att den aktuella läraren är direkt olämplig. Ett sådant exempel kan vara t.ex. missbruksproblem. Av kravet på särskilda skäl framgår att undantaget ska tillämpas restriktivt (prop. 2009/10:165 s. 268 och 652).

Om det saknas en lärare med legitimation och rätt behörighet inom organisationen kan huvudmannen låta en annan lärare bedriva undervisningen, under förutsättning att denna person har tillräcklig kompetens och är lämplig för det (prop. 2010/11:20 s. 84f). Vidare anges att en person som enligt huvudregeln inte får användas för att bedriva en viss undervisning får användas för detta under högst ett år i sänder. I normalfallet bör det vara till terminens eller läsårets slut. Huvudmannen är efter denna tid skyldig att på nytt försöka finna en lärare som har en utbildning som är avsedd för undervisningen (prop. 2009/10:165, s. 653).

Om en obehörig lärare ska användas för att bedriva undervisning under längre tid än sex månader, ska huvudmannen först fatta beslut om detta. (2 kap. 19 § skollagen) Huvudmannen ska således fatta ett tidsbegränsat beslut om att en obehörig lärare får bedriva den aktuella undervisningen. Rektorn kan alltså inte besluta att en person som saknar den utbildning som krävs ska bedriva undervisning under längre tid än sex månader, om

inte huvudmannen först har beviljat detta genom ett beslut (prop. 2009/10:165, s. 268 och 653). Syftet med tidsbegränsningen är att huvudmannen återkommande ska se till sin organisation som helhet i samband med tjänstefördelningen så att lärare i så stor utsträckning som möjligt placeras på tjänster som de är behöriga för (prop. 2010/11:20 s. 41f).

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionens utredning visar att huvudmannen har gjort organisatoriska förändringar och ökat behörigheten i flera ämnen, som i svenska, svenska som andraspråk, engelska, matematik, teknik, bild och idrott och hälsa. I ämnen där det inte funnits behörig lärare att tillgå inom organisationen eller där omorganisering inte har kunnat genomföras, har huvudmannen gjort ansträngningar genom att annonsera samt uppmuntrat lärare att vidareutbilda sig för att utöka sina behörigheter. Skolinspektionen bedömer att det inte framkommer annat än att verksamheten uppfyller författningarnas krav inom detta område, med undantag för de samhällsorienterande ämnena.

Skolinspektionen bedömer dock att det finns brister i skolenhetens arbete med att se till att eleverna så långt som möjligt ges undervisning av legitimerade och behöriga lärare inom de samhällsorienterande ämnena. Behörigheten inom de samhällsorienterande ämnena är oförändrad, trots att Skolinspektionen tidigare påtalat denna brist. Detta gäller i ämnena geografi, religionskunskap och samhällskunskap, där fyra legitimerade lärare undervisar i ämnen som de saknar behörighet att undervisa i.

Huvudregeln i skollagen innebär att endast den som har legitimation som lärare och är behörig för viss undervisning får bedriva undervisningen. Om det inte finns någon behörig lärare att tillgå inom huvudmannens organisation får en annan lärare, under vissa förutsättningar, bedriva undervisningen under en begränsad tid om högst ett år i sänder. I normalfallet bör det vara till terminens eller läsårets slut. Huvudmannen är efter denna tid skyldig att på nytt försöka finna en lärare som har en utbildning som är avsedd för undervisningen. Skolinspektionen konstaterar att det ankommer på huvudmannen att göra ansträngningar för att rekrytera legitimerade och behöriga lärare.

Det har inte skett några organisatoriska förändringar inom de samhällsorienterande ämnena eftersom det, enligt rektorn och huvudmannen, inte finns behöriga lärare att tillgå inom organisationen. Huvudmannen har därmed fortsatt att använda sig av obehöriga lärare i flera samhällsorienterande ämnen. De obehöriga lärarna i fråga har undervisat i ämnen som de är obehöriga att undervisa i, åtminstone sedan

starten av läsåret 2025/2026. Lärarna har därmed bedrivit undervisning som obehöriga i mer än ett år.

Huvudmannen hade senast ute annons för lärare inom samhällsorienterande ämnen under våren 2025, för över ett år sedan. Den ansträngning som har gjorts för att på sikt öka behörigheten inom de samhällsorienterande ämnena, är att en lärare har påbörjat vidareutbildning för att bli behörig i geografi, vilket Skolinspektionen bedömer inte är tillräckliga ansträngningar i detta fall. Enligt Skolinspektionens bedömning har huvudmannen inte vidtagit tillräckliga ansträngningar för att försöka rekrytera behörig personal inom de samhällsorienterande ämnena (geografi, religionskunskap och samhällskunskap) eftersom huvudmannen inte har publicerat några annonser för aktuella lärartjänster inför läsåret 2026/2027**,** utan har förlängt de obehöriga lärarnas uppdrag. Undantagsbestämmelsen, att en obehörig lärare bara får användas som längst ett år i taget, är därmed inte uppfylld. Till följd av detta ges flera elever undervisning av obehöriga lärare i flera ämnen**.** Detta är en brist.

X Mikaeil Yousefi

Beslutsfattare
Signerat av: Mikaeil Yousefi

X Emma Gurander

Föredragande
Signerat av: Emma Gurander

I ärendets slutliga handläggning har även utredaren Maria Rydgren medverkat.